

K Ö N Y V E K

BARABÁS TIBOR: LEVÉL A SZOVJET ÍRÓKHOZ PETŐFI SÁNDORRÓL. (Athenaeum.)

Egy mondata van ennek a könyvnek, amilyenre már régen vártak az írók: a könyv címe. Ez a cím nemcsak önmagában érdekes; jelentősége az egész magyar irodalomra kiterjed; a magyar irodalom új korszakát jelzi: nemzetközivé válását. Egy magyar esztéta levelet ír Petőfi Sándorról egy világhatalom íróihoz. Irodalmunk elindul a nemzetközivé válás útján, és az írókban megteremti új, szocialista öntudatát. Ezzel az öntudattal ír Barabás Tibor Petőfiről és ilyen büszkeséggel Berzsenyiről, Kölcseyről és Vörösmartyról.

Öntudatos érzés támad bennünk, ha egy-egy ilyen mondatot olvasunk: «... a francia forradalom történetének tanulmányozása az öntudat ama fokára vezette (Petőfit), honnan kimondja, hogy a teljes társadalmi egyenlőség megvalósulásáig az emberiség nyugvást nem találhat» — egy mondatot, amelyben a magyar esztéta éppen a szovjet íróknak mutatja be a tudatosan világorradalmi Petőfi eszméit.

Ennyit a könyv jelentőségéről. Ami tartalmát illeti, Barabás továbbviszi Petőfi kimosdatását az ellenforradalmi köntösből, mindenütt aláhúзва nemzetközi méretekben való gondolkodását. A könyvben érdekes részleteket találunk Petőfi naplójából, amelyek rávilágítanak a szabadságharc kialakulására és Petőfi öntudatos forradalmiságára.

SZENESSY MÁRIÓ

CSERESNYÉS SÁNDOR: ...NEM CSAK A SPANYOL NÉP ÜGYE (Dante).

A világ demokratikus népei Európa két gyújtópontjára tekintenek különös izgalommal napjainkban. Az egyik

Görögország, ahol a nép fegyveres szabadságharcban küzd az amerikai imperializmussal és monarchofaszista csatlósai ellen, a másik pedig Spanyolország, ahol még ma is a nyílt fasizmus terrorja vet gátat a haladásnak. Ezekre gondolva még döbbenetesebb erővel jutnak eszünkbe Sztálin történelmi súlyú táviratának szavai, amelyet Diazhoz, a Spanyol Kommunista Párt főtitkárához intézett: «A spanyol szabadságharc nemcsak a spanyol nép ügye, hanem a világ minden szabadságravágyó és haladó népének szívügye is.» Ebből a táviratból született meg Cseresnyés könyvének címe, maga a könyv pedig azokból az élményekből, amelyeket az író szerzett 1936-tól 1939-ig, amikor fegyverrel a kezében küzdött a spanyol fronton valamennyiünk szabadságáért, emberi jövőjéért.

Cseresnyés könyvének ma különösen nagy jelentősége van. Ráírnyítja a figyelmet arra, hogy a spanyol forradalom harca nem ért véget. Nem azért, mert Spanyolországban még mindig Franco terroristái az urak, hanem azért, mert a tíz-tizenkét évvel ezelőtti kettős háttért ma is megtaláljuk a világpolitikában. Ugyanaz a harc folyik ma is, legfeljebb változott körülmények és változott erőviszonyok között. A világpolitika és a benne mutatkozó ellentétek egyik oldalán ma is az imperialisták állnak, velük az anarchisták és a klérus, meg a «Marshall-szocialisták». A másik oldalon ma is a Szovjetunió képviseli a haladást, a békés építőmunkát, de ma már szorosan felzárkóznak mellé a felszabadult országok népi demokráciái, akik bizony számíthatnak az amerikai befolyás alatt álló országok munkásaira, öntudatos dolgozótömegeire is, akik nem kérnek a Blum- és Attlee-féle szocializmusból, hanem az őszintén baloldali munkásmozgalmak töretlen útját akarják járni.

Magyarokkal, spanyolokkal, szov-

jetemberekkel, jugoszlávokkal, románokkal, lengyelekkel, bolgárokkal, németekkel találkozunk Cseresnyés Sándor könyvében. «Ezernyelvű, egyszívű brigád» — amint indulójuk is mondja. Egy szívvel, napbarnította arcukon kemény elszántsággal mentek a küzdelembe fiatalok és öregek, a szabadságszerető népek nemzetközi szolidaritásának jegyében. Nem regény Cseresnyés Sándor könyve, de legalább olyan érdekes. E mellett pedig hasznos, tanulságos is, mert a forradalmi munkásmozgalom fontos szakaszával ismertet meg bennünket és — amint Gergely Sándor mondja előszavában — «ráirányítja a figyelmet a munkásosztály soraiban meghúzódott áru-lókra, álforradalmárookra, provokátorokra, kémekre, akiktől meg kell szabadulni minden ország munkásságának, ha jó és eredményes munkát akar végezni».

Példamutató hősök alakja elevenedik meg Cseresnyés munkájában, mélyen emberi történetek, a lemondás és áldozatvállalás heroikus megnyilatkozásai. Emberek élete tárul fel előttünk, emberek, akiknek közös a küzdelmük, közös a céluk, hogy az egész világon megvalósuljon az, amit úgy hívunk: szabadság, a dolgozók szabadsága...

LŐKÖS ZOLTÁN

LUKÁCS GYÖRGY: A MARXISTA FILOZÓFIA FELADATAI AZ ÚJ DEMOKRÁCIÁBAN. (Budapest Szföv. Irod. Intézet.)

A tanulmányának, — amely tulajdonképpen Lukácsnak a milánói marxista kongresszuson mondott beszéde — nem célja a részletekben való elmélyedés. Katalógus ez a könyvecske: «a problémák katalógusa». Összefoglalja és elénk tárja azokat a feladatokat, amelyeket a marxista filozófiának meg kell oldani. Miben van a jelentősége, hogyha nem összefüggő értelkezés a filozófia alapvető kérdéseiről? Abban, hogy a fölvetett problémákon keresztül odairányítja figyelmünket a problémák fölvetőjére: a megváltozott világra, a létrejött új viszonylatokra és az ezek mögött álló nagy társadalmi és gazdasági átcsoportosulásokra.

A második világháború borzalmai gyakran még a legerősebb idegzetű

embert is a valóságtól való menekülésre kényszerítette: ez a látszólag egyszerű fiziológiai folyamat azonban a legkülönbözőbb idealista tendenciájú rendszernek létalapjává vált. Éppen ezért ma, amikor az új világ kialakult, sőt már megszilárdult, a marxizmus filozófiájának materialista oldalát ki kell domborítani. Mert eltévelyedés és valóságon való túllendülés után az ember gondolkodásának vissza kell térnie a valósághoz és annak objektív megragadásához. A megváltozott világ éppen a maga megváltozásával, ezenkívül még számtalan problémát vet föl: új történelmi kategóriák jöttek létre, amelyeknek módszertani megalapozását a marxista filozófusoknak kell elvégezniük. Nem tudnók ugyanis elválasztani a népi demokráciát a formális demokráciától, nem tudnánk tervgazdálkodást folytatni, ha nem ismernénk a terv teleológiai jellegét és e teleológiának objektív alapjait. Nem folytathatnánk harcot azért, hogy az ember végre a történelmi fejlődés aktív tényezőjévé váljék, ha a marxista etikát nem dolgozzák ki, amely az embert végre emberré: saját magát és a történelmet alakító emberré tudatosítja.

A problémák hosszú során Lukács kimutatja a marxisták számára, hogy a világ megváltozása milyen jelentőségű, és a történelem helyes továbbképzése szempontjából milyen fontos problémákat vet föl. A marxizmus filozófiájának művelői részéről hála és elismerés illeti meg Lukács Györgyöt ezért az útmutató tanulmányáért.

VISONTAY ERNŐ

1848—1849. ÉVI IRATOK A NEMZETISÉGI MEGBÉKÉLÉSRŐL. (A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium és a Centenaris Ügyosztály támogatásával kiadja a Magyar-Román és a Magyar-Jugoszláv Társaság.)

Centenaris esztendőnk egyik legértékesebb könyve ez a dokumentumgyűjtemény. Magyar, román, szlovák, szerb, horvát, erdélyi szász politikusok, írók, katonák, papok, publicisták, tudósok írásait vonultatja föl: újságcikkeket, leveleket, diplomáciai aktákat, törvénytervezeteket, országgyűlési beszédeket. Érdekes és gazdag anyag. Olvasása nyomán úgy érezzük, vilá-